Adolygiad o Gyllid Llywodraeth Cynulliad Cymru i Sefydliadau Seilwaith ar gyfer y Trydydd Sector

Llywodraeth Cynulliad Cymru
Welsh Assembly Government

www.cymru.gov.uk

Crynodeb o'r ymchwil | Ymchwil gymdeithasol | Rhif: 04/2011

Comisiynodd Llywodraeth Cynulliad Cymru adolygiad annibynnol o'r trefniadau cyllid craidd ar gyfer y **Sefydliad Cymunedol yng Nghymru** a **Sefydliad Codi Arian Cymru.** Cynhaliwyd yr adolygiad gan Old Bell 3 Cyf.

Prif nod y gwaith oedd adolygu pa mor addas yw'r trefniadau cyllid craidd wrth ddarparu cefnogaeth seilwaith i'r trydydd sector.

Mae Uned Trydydd Sector Isadran Cymunedau Llywodraeth Cynulliad Cymru yn darparu cyllid craidd ar hyn o bryd i'r Sefydliad Cymunedol yng Nghymru (CFiW) a Sefydliad Codi Arian Cymru (IoFC) i ddarparu cefnogaeth seilwaith i sefydliadau trydydd sector yng Nghymru. Pwrpas cefnogaeth cyllid craidd yw helpu sefydliadau trydydd sector yng Nghymru i wella a chynyddu eu lefelau codi arian.

Yr IoFC yw'r corff aelodaeth proffesiynol ar gyfer codwyr arian yng Nghymru. Ei genhadaeth yw cefnogi codwyr arian, drwy arweinyddiaeth, cynrychiolaeth, gosod safonau ac addysg, ac mae'n hyrwyddo ac yn hybu codi arian fel dewis gyrfa. Mae'r gwasanaethau a gynigir gan yr IoFC yn galluogi elusennau, grwpiau cymunedol a sefydliadau gwirfoddol eraill i ddynodi ffynonellau newydd o gefnogaeth, a hefyd ddod yn fwy cynaliadwy a llai dibynnol ar grantiau.

Dadansoddi ar gyfer Polisi
Ymchwil Gymdeithasol y Llywodraeth
GSR
Government Social Research
Analysis for Policy

Mae'r Sefydliad Cymunedol yng Nghymru (CFiW) yn elusen annibynnol a sefydlwyd i roi ffynhonnell barhaol o gyllid ar gyfer prosiectau cymunedol yng Nghymru. Caiff grantiau eu hariannu drwy gyfraniadau gan unigolion preifat, busnesau, ymddiriedolaethau elusennol eraill, a thrwy incwm o'r cronfeydd gwaddol a ddalir gan CFiW. Mae'r CFiW yn darparu gwasanaeth dyfarnu grantiau a rheoli cronfa i roddwyr, gan eu helpu i fanteisio i'r eithaf o'u rhoi elusennol ac uchafu ei effaith. Yn y ffordd hon mae'r CFiW yn helpu i baru 'rhoddwyr grantiau' gyda 'defnyddwyr grantiau'.

Dechreuodd y rhaglen cyllid craidd bresennol ym mis Ebrill 2008 ac mae i orffen ym mis Mawrth 2011.

Y Sefydliad Cymunedol yng Nghymru (CFiW)

Mae agweddau effeithiol o waith CFiW yn cynnwys:

- Cysylltu ar y lefel leol yn cynnwys cefnogi'r grwpiau cymunedol hynny sydd bellaf o statws sefydliad ffurfiol, rhaglenni grant sector cyhoeddus ac ati;
- Cefnogi rhoddwyr posibl i ddynodi grwpiau cymunedol a mentrau trydydd sector addas i'w cefnogi;
- Ysgogi cronfeydd preifat yn cynnwys o'r tu allan i Gymru;
- Dod â hylifedd i'r broses codi arian yng Nghymru gan gysylltu rhoddwyr gyda gweithredwyr drwy ddull aml-ffynhonnell a hyblyg ar gyfer lledaenu grantiau;
- Cynnig lefelau uchel o arbenigedd wedi'i seilio ar achrediad sicrwydd ansawdd.

Medrodd CFiW ragori'n sylweddol ar y targedau ar gyfer y rhaglen cyllid craidd. Llwyddodd i:

- Gynyddu darpariaeth grant gan £1.2 miliwn dros y tair blynedd (gan ragori gan 140% ar y targed);
- Codi Gwaddol CFiW o £1.0 miliwn i £5.5 miliwn (targed £2.0 miliwn);
- Cynyddu'r canran o gostau craidd a ddaw o ffynonellau eraill o gyllid
- Cyflenwi digwyddiadau dyngarwch, sefydlu partneriaethau newydd, lansio cronfa i Gymru a localgiving.com.

Yn gyffredinol, mae'r canfyddiadau'n awgrymu rhesymau cryf ar hyn o bryd a thros barhau cyllid craidd yn seiliedig o amgylch:

- Model a brofwyd yn llwyddiannus wrth ysgogi cyllid sector preifat er budd y gymuned;
- Tystiolaeth anecdotaidd fod Sefydliadau sy'n dyfarnu grantiau yn y Deyrnas Unedig yn ei chael yn anodd dosbarthu cronfeydd yng Nghymru;
- Sefyllfa arbenigol heb unrhyw ddewis arall amlwg yng Nghymru;
- Model newydd effeithiol a blaengar o Gronfeydd Ardal ar gyfer tyfu'r CFiW yng Nghymru;
- Mynediad i rwydwaith ar draws y Deyrnas Unedig o gynlluniau dyfarnu grantiau a chefnogaeth drwy'r Rhwydwaith Sefydliadau Cymunedol.

Sefydliad Codi Arian Cymru (IoFC)

Mae elfennau effeithiol o waith cyllid craidd effeithol yr IoFC yn cynnwys:

- Defnyddio cynadleddau, hyfforddiant a digwyddiadau rhwydweithio, fel dull o ddod â chodwyr arian at ei gilydd;
- Dewisiadau blaengar o ran pynciau hyfforddiant a thrafod yn y gwahanol ddigwyddiadau gan gydnabod cyd-destun ac anghenion penodol codwyr arian yng Nghymru;
- Darpariaeth gwybodaeth ymarferol a chyfoes;
- Dull gweithredu cynhwysol: rhoi cefnogaeth i aelodau a rhai heb fod yn aelodau fel ei gilydd;
- Darparu cyngor, gwybodaeth ac arfer da;
- Cynnig gwasanaeth ansawdd uchel, gan danlinellu gallu arbenigol.

Bu'r IoFC yn fras lwyddiannus wrth gyflawni ei dargedau cyllid craidd - er bod ffocws yr IoFC ar hyfforddiant, cyngor a lledaenu arfer da'n golygu fod mesurau targed yn cael eu gyrru gan allbwn yn hytrach na chanlyniad. Fodd bynnag, ni osodwyd targedau ar gyfer cyllid ychwanegol a gynhyrchwyd gan sefydliadau'n manteisio o gefnogaeth yr IoFC. Mae hyn yn ei gwneud yn anodd iawn i asesu effaith ehangach gwaith yr IoFC yng Nghymru.

Nodwyd hefyd y gostyngodd y canran o gyfanswm incwm yr IoFC o ffynonellau eraill (h.y. heblaw Llywodraeth Cynulliad Cymru) yn ystod y rhaglen cyllid craidd gan awgrymu fod hyfywedd a chynaliadwyedd parhaus yr IoFC yng Nghymru yn fater o gonsyrn. Mae hefyd bryderon fod potensial ar gyfer dyblygu rhwng gweithgareddau'r IoFC a gweithgareddau eraill yng nghyswllt hyfforddiant codi arian, yn arbennig gan Gyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru a'r Cynghorau Gwirfoddol Sirol lleol.

Mae'r canfyddiadau'n awgrymu fod rhai rhesymau am gwestiynu parhau â chefnogaeth cyllid craidd.

Fodd bynnag, fe wnaeth yr ymchwil ddynodi nifer o ffactorau cadarnhaol yn cynnwys:

- Angen a ddynodwyd yn y trydydd sector am hyfforddiant ymarferol ac effeithiol, cyngor a chefnogaeth ar gyfer codi arian a gaiff ei gyflenwi o fewn cyrraedd rhwydd;
- Cynlluniau'r dyfodol ar lefel y Deyrnas Unedig ar gyfer cynnydd sylweddol yn allbwn hyfforddiant a chymwysterau y Sefydliad yn gysylltiedig gyda llwybrau gyrfa newydd a datblygiad proffesiynol parhaus
- Creu canolbwynt cydnabyddedig yng Nghymru ac un pwynt cyswllt ar gyfer rhai sy'n ceisio cefnogaeth gyda chodi arian;
- Dealltwriaeth yr IoFC o gymhlethdodau'r sector yn cynnwys dynodi'r rhai sy'n wynebu 'rhwystrau mynediad' neu a fyddai fel arall wedi ymbellhau, hyd yn oed eu hesgeuluso, oherwydd pellter daearyddol, diffyg gwybodaeth, diffyg sgiliau.

Trefniadau cyllid yn y dyfodol

Mae'r adroddiad yn gwneud cyfres o saith argymhelliad:

Argymhelliad 1: Dylai Llywodraeth Cynulliad Cymru gydnabod yr angen am barhau cefnogaeth seilwaith i'r trydydd sector i alluogi sefydliadau gwirfoddol a cymunedol i amrywio eu sylfaen cyllid.

Argymhelliad 2: Dylai cyllid y dyfodol (dan ba bynnag fformat) gael ei gysylltu â mesurau a thargedau clir a chadarn a gytunwyd

cyn cychwyn y cyfnod cyllido a'i feincnodi yng nghyswllt perfformiad cymharol mewn mannau eraill.

Argymhelliad 3: Dylai unrhyw gytundebau ar gyfer cyllid craidd Llywodraeth y Cynulliad yn y dyfodol gynnwys mesurau penodol yn anelu i sicrhau ffrydiau incwm mwy cytbwys ac amrywiol ar gyfer y ddau sefydliad dan sylw.

Argymhelliad 4: Dylai unrhyw drefniadau cyllid craidd rhwng Llywodraeth y Cynulliad a'r ddau sefydliad yn y dyfodol roi ystyriaeth i gryfderau, gwendidau a'r arfer da a nodwyd yn ystod yr adolygiad. Dylai hyn gael ei gynnwys yn yr amcanion a'r dangosyddion perfformiad a osodir mewn unrhyw drefniadau cytundeb cyllid craidd yn y dyfodol.

Argymhelliad 5: Dylai Llywodraeth y Cynulliad barhau cyllid craidd ar gyfer CFiW, yn gysylltiedig gyda chynnydd parhaus ar adeiladu cyfanswm cronfeydd gwaddol ac ar adeiladu cynaliadwyedd hirdymor y sefydliad.

Argymhelliad 6: Dylai Llywodraeth y Cynulliad ystyried yn ofalus os medrir cyfiawnhau parhau cyllid craidd i'r IoFC yng ngoleuni blaenoriaethau sy'n cystadlu. Pe byddai Llywodraeth y Cynulliad yn penderfynu parhau i roi cyllid craidd i'r IoFC, dylai ei gwneud yn ofynnol i'r sefydliad gynyddu'r gyfran o'i gostau craidd a ddaw o refeniw masnachu (h.y. codi ffioedd am rai o'i wasanaethau) a thrwy danysgrifiadau aelodaeth (un ai drwy danysgrifiadau IoFUK neu drwy ofyn i aelodau yng Nghymru gefnogi swyddfa Cymru). Os yw Llywodraeth y Cynulliad yn penderfynu parhau i roi cyllid craidd i'r IoFC, dylai hyn fod ar sail tapr, a thros gyfnod, dylai bod disgwyl i'r sefydliad gynyddu ffynonellau refeniw eraill i sicrhau portffolio incwm mwy cytbwys.

Argymhelliad 7: Os yw Llywodraeth y Cynulliad yn penderfynu peidio parhau i roi cyllid craidd i'r IoFC, dylai ymchwilio dulliau eraill i gynnal digwyddiadau a gweithgareddau penodol i gefnogi datblygiad proffesiynol codwyr arian trydydd sector yng Nghymru. Medrir mynd â hyn rhagddo drwy:

a) caffaeliad agored ar gyfer digwyddiadau a gweith-

gareddau fel a phan y caiff anghenion penodol eu dynodi a bod galw digonol yn bodoli; neu

b) sefydlu (drwy gaffaeliad agored) fframwaith galw-lawr o ddarparwyr posibl y medrid ei ddefnyddio i gyflenwi digwyddiadau a gweithgareddau datblygu'n gysylltiedig â chodi arian ar gyfer y trydydd sector. Byddai angen i'r opsiwn hwn ddatblygu rhaglen waith i'r dyfodol o weithgareddau tebygol i helpu llywio a bod yn sylfaen i baramedrau'r fframwaith galw-lawr.

Awdur: Old Bell 3 Cyf
© Hawlfraint y Goron 2011
ISBN: 978 0 7504 6009 5